

[Finansministeren.]

og uigennemsigtig proces. Her er tale om et kompliceret samspil, hvori folketinget og de kommunale myndigheder nok er de vigtigste led, men hvori også indgår et større antal selvejende institutioner, og hvori de offentligt ansatte og deres organisationer øver indflydelse både i kraft af deres specialviden og deres interesser i, at det pågældende område ekspanderer. Det karakteristiske for disse udgiftsområder, der bl. a. omfatter folkeskoler, folkebiblioteker, almindelige sygehuse, daginstitutioner og plejehjem, er en fortsat kæde af standardforbedringer, som der kun indirekte og efterfølgende gives politisk tilslutning til. Der tænkes herved ikke så meget på de standardforbedringer, der følger af investeringsudgifter, som normalt vil være baseret på politiske beslutninger. Udgiftsmæssigt er det driften og især lønudgifterne, der er afgørende. Personalemæssigt viser standardforbedringerne sig bl. a. ved et stigende antal ansatte pr. elev eller pr. patient, kortere arbejdstid og forbedrede arbejdsvilkår.

3. Det er på denne baggrund, finansministeriet har foretaget en gennemgang af styringsproblemerne vedrørende fastsættelsen af standarden for en række offentlige serviceydelser. Navnlig er søgt belyst de forhold, der er bestemmende for standardfastsættelsen, herunder om denne sker gennem mere eller mindre centralt bestemte normer eller blot er en afspejling af de almindelige udviklingstendenser.

Undersøgelsen er foretaget i nært samarbejde med de pågældende departementer og styrelser; den dækker de mere tungtvejende områder, hvor staten, amtskommune, kommuner eller selvejende institutioner stiller ydelser til rådighed for befolkningen. Det drejer sig især om de kommunale serviceydelser og da navnlig på de områder, hvor det statslige finansieringsbidrag spiller en betydelig rolle, og hvor der centralt pålægges kommunerne at udføre bestemte aktiviteter i et givet omfang eller af en given standard.

4. Kommunernes interesse for standardproblemet er blevet markeret på flere måder. Senest og stærkest ved årsmødet i Kommunernes Landsforening den 11. juni d. å. I

den i forbindelse med årsmødet udsendt publikation „Kommunerne og samfundsplanlægningen“ fremhæves, at amtsrådenes og kommunalbestyrelsernes beslutninger og planlægning på de fleste områder er bundet af centralt fastsatte standarder og normer, men at fastsættelsen af disse sker uden tværgående samordning af de økonomiske og arbejdsmæssige konsekvenser, og at systemet derfor i sig selv virker oppustende på den offentlige aktivitet.

Under regeringens forhandlinger med kommunerne om et skatteloft har kommunerne da også givet tilsagn om bistand ved undersøgelsen, og finansministeriet har modtaget et værdifuldt baggrundsmateriale med informationer og synspunkter fra såvel de kommunale organisationer som en række kommuner. Man har gjort brug af dette materiale, men synspunkterne i denne redegørelse står for finansministeriets regning.

5. Denne redegørelse omfatter hovedsagelig problemerne, for så vidt angår daginstitutioner, plejehjem, folkeskoler og folkebiblioteker, og nævner kort problemstillingen vedrørende sygehuse og indretning af sikringsrum.

Der er tale om en foreløbig redegørelse, idet det er regeringens hensigt at lade foretage en systematisk gennemgang af spørgsmålene vedrørende standardfastsættelsen på de forskellige områder. En mere dybtgående omlægning af styringsprocesserne vil dog kræve lovændringer på de forskellige områder og vil gribe ind i overvejelserne vedrørende ændring af byrdefordelingen og opgavefordelingen mellem staten, amterne og kommunerne. I nærværende redegørelse for forholdene på nogle af de største udgiftsområder er hovedvægten lagt på at belyse muligheden for ændringer, som kan ske uden lovændring.

II. Daginstitutioner,

1. Økonomi og personale:

Udgifterne til anlæg af daginstitutioner, dvs. vuggestuer, børnehaver, fritidshjem m. m., anslås for 1971-72 til ca. 110 mill. kr. Heri indgår statens tilskud, der ydes til hver enkelt institution efter individuel behandling i centraladministrationen med i alt ca. 7 mill. kr.; kommunernes andel er ca. 10 mill. kr. Resten af beløbet er stats- eller